

PARENTESEN

maj 2020 nr 5

www.pargas.spfpension.fi

Innehåll:

Minnen	s 2
Utanför	s 3
Mina byar – en minneskavalkad	s 4
Ordförandens spalt	s 5
Styrelsens sammansättning och funktionärer	s 6
Hobby- och programgrupper	s 7
Krigstidens upplevelser	s 8
Om att vara plattlänning i Pargas	s 9
Barndom på en ö i huvudstaden	s 10
Vidkulla by i min barndom	s 11
Om Skröbbelgåbbana	s 13

Foto: Barbro Lauren, Fotoklubben

Minnen

Hästparkering vid Segerströms hörn syns ofta på gamla bilder. Jag kommer ihåg vilket skrammel det var när man körde över gatstenarna ned för Parsbybacken mot Lantmannahandeln. Ofta var det mjölk-kannornas skrammel vilka lastades av vid hörnet av Parsbybacken, Köpmansgatans hörn Mejeriet. Väl framme vid ledstången bands en hösäck runt Priimus hals, då fick den ha sin mat ifred.

Vid Segerströms hörn kunde man köpa glasspinnar. Längs Köpmansgatan besöktes ofta Fagerlunds och Rantanens kött affärer. Apoteket fick ofta ett besök. Posten var en viktig plats, brev skulle avhämtas och tidningarna delades ut i samband med mjölkkanornas retur.

Släktingar längs Parsbybacken besöktes ibland. Mattson och Mobergs på Munkviken,

de bjöd många gånger på mat och kaffe. Som barn fick jag även sova över hos Mobergs. Utsikten från Mobergs villa kommer jag ihåg, man kunde se sjön från de små fönstren på tredje våningen. Alla vackra hus i vår stad har blivit förstörda.

Vart är vi på väg?

Men minnena går inte helt att glömma bort. Viktigt är att berätta för de yngre vad det har hänt i vårt Pargas. Det är något att tänka på när alla minnen försvinner.

Berätta och skriv ner
Hur vi även då
Många tankar det oss ger
Många minnen få

Pargas 15.3 2020

Ruth Johansson

Foto: Egil Esséns samlingar

Utanför

Utanför...jag smakar på ordet.
Det behövs ju inte mer än att man inte begåvats med sångröst för att den känslan skall infinna sig.

Det hände sig i början av det nionde skolåret att jag miste nästan alla mina gamla, goda, nära klasskamrater. Några av dem gick samma öde till mötes, erfor samma känsla av utanförskap som jag.

Vi började i femte klass i mellanskolan då det upptäcktes att två klasser inte räckte till, de blev för stora. Förutom 5a och 5b måste ytterligare en klass, 5c, bildas. Rektor och lärarkollegiet kom på den geniala idén att bunta ihop alla de som gick om klass 5 plus de som inte hade sångröst.

Hade man tagit med alla elever utan sångröst hade klassen antagligen blivit för stor. I stället utgick man från efternamnets första bokstav i alfabetisk ordning tills en ny klass hade sett dagens ljus.

Kanske det där med min sångröst ändå inte är helt ur spel har jag tänkt.

Vid provsjungningen av "Bää, bää vita lamm" kom jag inte långt innan jag blev avbruten av musikläraren. Hans kommentar gav i alla fall en glimt av hopp.
"Då du sjunger med mig sjunger du som om du hade tio men då du sjunger ensam som fem före tolv."

Jag älskar att sjunga och har fått och tagit många tillfällen i akt under åren. Placerar mig alltid bredvid någon som jag vet att har en god sångröst.

En av mina före detta arbetskamrater har en riktig guldstrupe.

Jag föreslog att vi skulle turnera jorden runt då vi blir pensionärer. Hon skulle sjunga och jag vara hennes manager. Ännu har det inte blivit av.

Som "passionär" hade jag också tänkt gå med i en kör, t.ex. Kråksångarna, Sjung och må bra eller Sjung av hjärtans lust.

Valde i alla fall ett tryggare alternativ, Poesivännerna, men inte ens de är helt sångfria.

Ibland vill någon sjunga sin valda dikt då den skall framföras.

En av de manliga deltagarna väljer att både sjunga och spela på sin gitarr då han framför sina favoritdikter på det tema vi valt för träffen.

I onsdags, drygt femtio år efter vår splittring av skolklassen, med påföljande känsla av utanförskap, träffades vi igen. Vi var tre stycken av de olycksdrabbade som tog revansch; Johansson, Karlsson och jag, Fredriksson.

Platsen var Kvarnbacken i Skräbböle. Där hade man ordnat allsångsafton och vi sjöng så det ekade i bygden.

Jag smakar på ordet igen, utanför, utanförskap..

I mitt tycke är ordet utanför mycket släkt med ordet utanförskap och det i sin tur bär på många goda frön till sitt motsatsord gemenskap!

Pargas 28.6.2019

Barbro Laurén

Mina byar – en minneskavalkad

Min barndomsby - Gamla Malmen med allt nära inpå, butiken, biblioteket, skolan, kyrkan, simstranden och alla fina kamrater. Med många lekar på sommaren och hisnande färder i källbacken och snöslott och snölyktor under gnistrande vinterkvällar. Och ett hjärtslitande farväl av barndomshemmet i tonåren.

Min sommarlovsby – Käldinge med alla kusinerna i min mormors stuga. Måltider under hägg och syren, fiske, utfärder till spännande holmar och skär, uppfinningsrika lekar och indiansandaler av papp. Barkbåtar i de av sommarregnet fyllda bergsskrevorna, gångmarsch till simstranden och drömfri sömn i sommarrummet högt uppe på vinden.

Min ”semesterby” – Lillnäs, en efterlängtd oas efter stressiga arbetsveckor. Varma soliga dagar med familjen då semestern äntligen kom, nybyggd sommarstuga och stor glädje. Bastubad, midsommar på stranden och många goda vänner på besök, fiskrökning och nypotatis - och vila för själen.

Min hemby nu – Granvik, då pensionärlivet tog sin början. Lyckan att ha varandra och ett varmt och gott hem. Dagar då man själv fick bestämma över sin tid. Ogräsrensning, växthus och slyröjning, skogsavverkning och båt färder västerut. Sedan utan förvarning, elva dagar fyllda av hopp och förtvivlan. Framtiden blev annorlunda, men minnenas skattkista, havet och naturen ger tröst, kraft och levnadsmod.

Vy från Granvik

Margareta Blomqvist

Ordförandens spalt

Är det faktiskt så som en och annan skriver att vi äldre är diskriminerade genom att myndigheterna har satt oss i karantän och tvingar oss att sitta instängda hemma?

Nej, det tycker jag definitivt inte. Det handlar inte om att diskriminera oss, utan om att skydda oss. Det är fråga om en stark rekommendation om att vi ska skydda oss för smitta genom att undvika fysisk närkontakt med andra människor än de som vi eventuellt bor tillsammans med. Myndigheterna straffar oss inte om vi slarvar med detta. Straffet kan däremot bli att vi insjuknar och att det i värsta fall går riktigt illa. Men inte heller den risken ska vi överdriva – det är trots allt ett relativt litet fåtal som drabbas, och till exempel här i Åboland verkar ju smittspridningen nästan ha avstannat, åtminstone för en tid.

Så ja, visst ska vi vara försiktiga, men vi ska fortsätta att leva ett så rikt liv som möjligt. Vi behöver definitivt inte sitta instängda hemma utan vi kan promenera i skog och mark, jobba i trädgården, läsa, städa och göra en massa som vi borde ha gjort för länge sedan.

Att vi ska undvika fysisk kontakt med vänner och närstående, inklusive barn och barnbarn, betyder ju inte att vi inte kan träffa dem. Nu när det blir sommar går det bra att träffas utomhus, på ett par meters avstånd från

varandra. Inte kramas, men prata och ha det trevligt.

Det här kan förstås också överföras på flera av våra hobbygrupper. Ingenting hindrar att vi till exempel går ut och promenerar, fotograferar eller fågelskådar tillsammans, bara vi håller behörigt avstånd. Och visst kan man väl spela boule och syssla med trädgårdsarbete utan att komma varandra för nära? Eller rentav diskutera litteratur? Styrelsen föreslår därför att hobbygruppernas sammankallare kontaktar sina grupper och funderar om det går att ha någon verksamhet även om restriktionerna fortsätter.

Hur det blir med våra månadsträffar i höst vet vi ännu ingenting om. Risken är tyvärr stor att vi inte kan samlas i ett fullsatt Brankis. Vårens inställda årsmöte borde enligt gällande direktiv hållas senast i september, men det kan hända att vi får försöka hålla det i liten skala med få deltagare och utan servering och annat program.

Slutligen hoppas jag att ni alla har läst att Svenska pensionärsförbundet har utsetts till ”Årets förbund”. Det kan vi hurra för. Gå gärna in på förbundets webbplats <http://www.spfpension.fi/> – där finns bl.a. en massa tips om aktiviteter i dessa tider.

Mikael Reuter

Foto: Egil Esséns samlingar

Styrelsens sammansättning och funktionärer 2020

Ordförande	Mikael Reuter mikael@undala.fi	040 552 49 78
Vice ordförande	Gunnel Jansson jansson.gunnel@parnet.fi	040 595 72 03
Sekreterare	Vivan Norring-Nyström ia@norrskata.com	0500 83 74 38
Vice sekreterare	Margareta Blomqvist margareta.blomqvist@granvik.fi	040 720 40 96
Skattmästare	Bror Berg laban1234@gmail.com	040 560 19 38
Vice skattmästare	Kari Penttinen kari@esnet.fi	050 511 97 77
Övriga ledamöter	Stig Kavander swkavander@gmail.com	0400 22 21 87
	Kurt Lindroos kurt.lindroos475@hotmail.fi	0500 59 40 45
	Maria Simberg-Sörensen maria.ss@parnet.fi	040 825 50 39

Funktionärer

Medlemssekreterare	Kurt Lindroos	(se ovan)
Mediekontakt	Gunnel Jansson	(se ovan)
Teknikansvarig	Kari Penttinen	(se ovan)
Fotograf/Klippboken	Stig Kavander	(se ovan)
Parentesens redaktion	Maria Simberg-Sörensen	(se ovan)
	Gunnel Jansson	(se ovan)
Parentesens ombrytning	Carl-Gustav Nygårdas	040 507 14 61
Webbansvarig/Webbredaktör	carlgustav.nygardas@gmail.com	
IT-stödperson	Pentti Nyström	050 566 70 35
	pena@norrskata.com	
Medlem av SPF:s arbetsutskott	Mikael Reuter	(se ovan)
Medlem av SPF:s kommitté för intressebevakning	Clara Kronqvist-Sundström	(se nedan)
Medlem av SPF:s resekommitté Resegruppen	Asta Lindholm, lindastae@gmail.com	040 575 31 20
	Clara Kronqvist-Sundström, ordf. kronqvistclara@gmail.com	040 867 19 48
	Gunnel Jansson, medlem	(se ovan)

Nya medlemmar kan anmäla sig direkt till medlemssekreteraren

Kurt Lindroos, 0500 59 40 45 kurt.lindroos475@hotmail.fi eller till föreningens sekreterare **Vivan Norring-Nyström**, 0500 83 74 38 ia@norrskata.com eller via webben.

HOBBYGRUPPER

Boule, IT, konst, musik och trädgård enligt separata kallelser från gruppledarna

Boccia/Boule	Estrid Enlund	050 346 35 70	essi.enlund@outlook.com
Bowling	Seppo Rajamäki	0400 46 91 92	seppo.rajamaki1@gmail.com
Bridge	Per Österman	0400 21 14 52	per.osterman@parnet.fi
Da Capo	Maria Simberg Sörensen	040 825 50 39	maria.ss@parnet.fi
Encore	Maria Simberg-Sörensen		
Fotogrupp	Lorenz Michael	0400 23 31 43	losse.michael@gmail.com
Fågelskådning	Marcus Duncker	040 552 11 00	duncker.marcus@gmail.com
IT-grupperna	Pentti Nyström	050 566 70 35	pena@norrskata.com
Diskussionsgrupp	Marianne Saanila	040 722 62 26	marianne.saanila@parnet.fi
Litterära salongen	Stina Engblom-Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
Stavgång	Rainer Wahtera	040 091 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
Släktforskarna	Gustav Sundström	050 505 15 22	sundstroms@parnet.fi
Trädgårdsgrupp	Amie Nygrén	045 258 26 30	amie.nygren@gmail.com
Vattengympa	Kari Penttinen	050 511 97 77	kari@esnet.fi

Hobbygruppernas verksamhet ligger för tillfället nere.

Följ med hemsidans. www.pargas.spfpension.fi händelsekalender eller föreningens Facebooksida *Pargas svenska pensionärer*. Många grupper informerar där om aktuella händelser.

Programgrupperna och gruppledarna för PSP:s månadsträffar

1.	Beni von Weissenberg	040 545 14 35	benivw@parnet.fi
2.	Mårten Malmlund	0400 71 03 12	marten.malmlund@gmail.com
3.	Gunnel Jansson	040 595 72 03	jansson.gunnel@parnet.fi
4.	Rainer Wahtera	0400 91 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
5.	Rose-Marie Lindroos	050 562 54 10	rose.marie48@hotmail.fi
	Kurt Lindroos	0500 59 40 45	kurt.lindroos475@hotmail.fi
6.	Stina Engblom Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
7.	Christina Ahlsund	040 759 90 52	cahlsund@parnet.fi
	Arvo Björkroth	044 564 93 51	arvobjorkroth@yahoo.com
8.	Annica Forssell	050 553 02 95	forssell.annica@gmail.com
	Solveig Nurmela	040 723 95 96	solveig.nurmela@abo.fi
9.	Carita Karlsson	045 641 52 66	tiitikarlsson@gmail.com
10.	Siv Nygårdas	040 574 24 31	siv.nygardas@gmail.com
	Aino Mattsson	040 844 06 98	aino.mattsson42@gmail.com

Hedersmedlemmar i föreningen

Benita Nyberg, Georg Uppman, Karl-Gustav Laurén, Kurt-Erik Långbacka och Stina Engblom-Colliander

Krigstidens upplevelser

När jag var en liten grabb bodde jag med mina föräldrar i Åbo på Biskopsgatan 14 i tre rum och kök. Alla rummen var försedda med kakelugn och köket med vedspis. I badrummet fanns en vatten boiler som också eldades med ved så det var stor åtgång på ved till värme och matlagning. Veden köpte vi från släktingar som hade en gård på Elvsjö väster om Korpolandet. De kom seglandes med veden upp i Aura å varifrån vi hämtade den med häst och kärra.

Jag var 8 år när det första larmet kom som vittnade om att vinterkriget brutit ut. Mor var lotta och far skyddskårist så de hade svårt att ta hand om mig. Först evakuerades jag till Elvsjö. Bonden där hade en gammal väderkvarn där han malde mjöl till eget bruk. Efter en tid flyttades jag till Finnö och där fiskades det torsk som simmade upp i Finnö djupet. Fisken rensades och såldes i Åbo. Vi fick äta torsk-huvud och lever nästan varje dag.

När vintern närmade sig blev mina föräldrar oroliga för menförestider så jag flyttades till Mörkby i Pargas till mormors avlägsna släktingar. I familjen fanns tre flickor i min ålder som tydligen var mycket intresserade av hur en pojke ser ut. Det hände sig en gång att då jag satt på utedasset gick bakluckan upp och flickorna tog sig en titt.

I januari 1940 var det igen dags att flytta och nu till Sverige. Efter några veckors avlusningskarantän åkte jag ner till Vimmerby. Där fick jag bo hos familjen Karlberg som ägde en bilfirma. Farbror Hilding skänkte en ambulans till Finland. I Vimmerby fick jag gå i skola vilket inte var möjligt för mig i Pargas. Jag blev snart kompis med många pojkar som kallade mig Karlbergsfinnen. En gång kom det ca 10 krigsbarn till Vimmerby och ingen av dem kunde svenska, så jag kallades till mottagningscentret för att tolka.

1941 på sommaren när jag fyllt 10 år vistades jag med min mamma på min mosters

sommarställe i Bollböle. Dit nådde det värsta budskapet att pappa hade stupat.

Följande vinter var jag åter evakuerad, nu till Nilsby med min mormor och en liten kusin på 1 år. Fast det var folkskola i Nilsby så fick jag inte delta i den och jag har som vuxen ofta undrat varför?

Vintern gick och på våren 1942 skickades jag igen till Vimmerby. På min födelsedag frågade tant Vera vad jag önskar mig till födelsedagen, jag svarade gräddtårta för sådan godis hade jag inte fått på länge.

Medan jag hade varit hemma i Finland hade familjen Karlberg adopterat en liten pojke Sven-Olof. Familjen hade frågat mamma om de skulle få adoptera mig men hon hade sagt nej och fast jag hade det mycket bra hos dem så ville jag nog hem igen.

Nu tog jag kontakt med mina klasskamrater. Några jobbade på en torvmosse och jag provade också på det. På hösten började skolan igen också för min del.

Det såg ju ut som om tyskarna och vi med dem skulle vinna kriget så vi krigsbarn började skickas hem. Också jag längtade hem. Det blev en lång tågresa i flera dagar över Haparanda. I Torneo bytte vi till ett lasarettståg och en vacker dag var jag igen i Åbo där mamma mötte mig på stationen.

I Åbo blev det ”Torgskolan” där Mehiläinen nu är. Då var det inte fråga om skolmat som i dag är så omstridd så jag fick kuta hem och steka gröt åt mig och tillbaka till skolan.

1946 flyttade vi till Drumsö i Helsingfors och där gick jag i Norsen mellanskolan till slut, varefter arbetslivet tog vid.

Rainer Linnell

Om att vara plattlänning och bo i Pargas

Jag föddes och tillbringade de tretton första åren av mitt liv i en liten svenskösterbottnisk kustby. Byn heter Monå och där bodde cirka 100 personer. Huvudnäringarna var jord- och skogsbruk, boskapsskötsel och fiske. Vid fyllda tretton kom jag på idén att söka in till samskolan i Vörå, belägen cirka 40 kilometer hemifrån, så det blev att bo på internat under veckorna. När samskolan var nästan undanstökad fick skolan gymnasierättigheter, så det blev att fortsätta där och jag kom att höra till den första studentkullen i den skolan. Efter slutförd värnplikt inom luftvärnet blev det aktuellt att ansöka om studieplats vid högskola. De enda realistiska alternativen den tiden för en svenskspråkig plattlänning var Åbo, Helsingfors eller Umeå. Det blev Hanken i Åbo.

Efter första studieåret blev det aktuellt att söka sommarjobb, och det är här som Pargas kommer in i bilden. En av mina studiekompisar, salig i åminnelse, var pargasbo, och han tipsade mig att ta kontakt med ”boulage”. Sagt och gjort; jag tog bussen ut till Pargas, knallade upp till kontoret, träffade dåvarande kontorschefen, och efter diverse papperskrig var sommarjobbet ordnat. Nästa sommar, och därpå följande, var det enkelt att vända sig till samma arbetsgivare. Vid slutet av den tredje sommaren var mina studier i slusket, och en dag råkade jag stöta på min dåvarande chef, också plattlänning, i korridoren, och jag passade på att fråga om jag fick använda hans namn som referens i kommande jobbansökningar. ”Visst får du det” sa han, och fortsatte: ”Kom in här på mitt rum ett slag.” Vi satte oss ner och så

frågade han: ”Kan du tänka dig att stanna här?”. Och så blev det, och jag kom att jobba i samma koncern, med olika uppgifter, i olika bolag och på olika orter, t.o.m. i olika länder i sammanlagt lite över 40 år!

Pargas som ort tilltalade mig redan från första början; jag var ju van från barnsben att ha havet inpå knutarna. Visserligen bodde jag till en början flera år i Åbo, men småningom mognade tanken att stadigvarande flytta ut till Pargas; på så sätt behövde jag inte pendla så långa sträckor. Det kändes på något sätt mera familjärt att bo i Pargas. Man kunde ofta träffa folk på gatan som man kände. Och man kunde använda svenskan i en helt annan utsträckning än vad som var möjligt i gamla huvudstaden. Personkemiskt hade jag inga större problem att komma överens med de människor jag hade att göra med. Sedan vet man ju inte alltid vad motparten innerst inne ansåg.... I ”boulagets” kontor jobbade också andra plattlänningar, vilket gjorde att man kände sig lite mera hemmastadd.

Trots att jag bott en rätt lång tid i Pargas så är jag ändå plattlänning i grund och botten. Jag tillbringar delar av somrarna däruppe. Jag äger idag den odlade jorden kring hemgården och dessa torvor har varit i samma biologiska släkts ägo på mannalinjen ända sedan 1720-talet, alltså cirka 300 år. På kvinnolinjen går ägandet ännu längre tillbaka. Så det känns lite fel att helt säga upp bekantskapen med det förgångna....

Bror Berg

Barndom på en ö i huvudstaden

Ön där jag växte upp var i många avseenden en idyll. Även om ingendera av mina föräldrar var födda på ön genomlevde de sina ungdomsår och sin skolgång där. Också mina mor- och farföräldrar bodde under hela min uppväxt på ön, inte långt ifrån varandra. Mina fyra syskon och jag vistades mycket i båda hemmen och lärde känna dem bra. Vår familj bodde i min pappas barndomshem, en gul tvåvånings villa från 1929 hopsnickrad av ryska kasernrester. Av det kommer att den överbyggda balkongen kallades "lodjan" även om det på ryska betyder båt och fönstrens små vädringsluckor för "fortuskor". Huset var i vår mening öns vackraste! Mina stora släkter ställde jämt till med släktofester och släktkänslan smiddes stark under hela uppväxten.

Våra föräldrars umgängeskrets bestod av idel ungdomsvänner; de hade alla gått i samma skola, bildat familj och de flesta hade stannat kvar på ön. Vi barn umgicks mycket med deras barn. Bland dem fann vi vänner för livet och en massa upplevelser. På ön fanns en segelförening, en tennisplan, folkskola och läroverk samt en kyrka med egen församling. Segelföreningen var en central samlingsplats för mina föräldrar och deras vänner med familjer. Min pappa var funktionär vid segeltävlingarna som hölls varje vecka på sommaren och otaliga är de snipe- och jolletävlingar vi barn följt med från klipporna. Inget var så roligt som att skutta runt på bryggorna och leka kurragömma bland seglen.

Och äta middag eller fira midsommar med bekanta familjer på Segelklippan. Tennis spelade vi men vårt (flickgängens) främsta intresse var att följa med vissa intressanta pojkars spel. Om höstkvällarna drog vi runt i gäng och samlades till dans i tennispaviljongen. Det fanns också en liten scoutkår med anor från min mammas ungdom.

Intill en stor park vid stranden fanns en enorm hotellbyggnad i sten (f.d. badhotell) där biblioteket var inhyst i min barndom, ganska nära vårt hem. Därifrån lånade jag Pelle Svanslös böcker och annat i mängd och såg med förskräckelse öns pojkar stämpla biblioteksfarbrorn på flinten. Framför "hotellet" låg en I-klassens restaurang på en liten ö. Det var roligt att glo på alla anländande damer i sina fina klänningar.

Halva ön var på den tiden skog och där skidade vi ofta med pappa och plockade vitsippor till morsdag. Eller byggde kojor. Där det numera står en massa höghus, ett köpcentrum och senare en "motorväg" och metro. Kyrkan låg högt uppe på en kulle och kyrkklockorna hördes ända hem. Min syster och jag gick i söndagsskola och det blev lite uppståndelse i släkten när vi som 5-6-åringar sjöng vid en gudstjänst, framme vid altaret hand i hand.

Ön heter Brändö och var fram till mitt födelseår självständig kommun, vid namn Brändö Villastad Ab. 1946 inkorporerades Brändö med Helsingfors. Det var inte ofta vi for in till "stan" som Helsingfors centrum kallades, på sin höjd för klädinköp. På ön fanns allt vi behövde: mjölk-, kött- och kolonialvarubutik, bokhandel, skomakare, tvätter, läkare, apotek osv. Jag minns den gamla träbron och den skrangliga spårvagnen. Brändö har egen gravgård, belägen på en ö även den, där mina morföräldrar och föräldrar är begravda. Långt borta över Kronbergsfjärden svepte ljuset från fyren på Sveaborg och stora tankers tutade i höstnatten på väg till Degerö oljehamn. Stämningfullt!

När det blev aktuellt att sälja villan lekte vi med tanken att kontakta amerikanska ambassaden. Varför? Jo, för att vi var granne

med den stora Fabergé-villan, som köptes upp av kineserna, kinesiska ambassaden alltså. Jag kommer bra ihåg den vänliga kocken som stack godbitar till oss genom träspjälorna ovanpå ”kinesiska muren”. Man träffade på kineser överallt på ön, ofta metande vid bron nära hotellet. Som vuxna och goda grannar blev vi bjudna på cocktailparty till dem. Så

Vidkulla by i min barndom

Året var 1951. En septemberlördag fanns det en annons i Turun Sanomat gällande en fiskelägenhet till salu på Pemar viken. Pappa och mamma hade under året som gått, sedan familjen flyttat från Kotka till Åbo, sökt en sommarbostad någonstans i Pargas.

Så, på söndag cyklade pappa från Åbo, över Rävundsbron med de krigstida pontonerna och vek av vid Timmerkärr mot Lielax by och vidare till Vidkulla by. Stranden han kom till hörde till Mörkvik enstaka hemman. Han hade egentligen kommit till fel strand - han skulle ner till Bjursängs strand. Men från strandbacken där han stod såg han över den vassiga viken ett rött torp på en stenig udde ute på en holme. Där och då beslöt han sig för att detta torp var det han, om möjligt, ville arbeta med och kring under de år som låg framöver. Det blev 27 år av idogt fritids renoverande och byggande, arbete i skogen och på åkern. Det var också här han somnade in för gott en vacker morgon i juni.

Från det skolorna slutade 31.5 tills skolorna igen började 1.9 bodde vi varje sommar ute på Engisholm. Mjölks avhämtade vi varje dag från

småningom köpte kineserna många av villorna i grannskapet för sin personal och det kändes lockande att erbjuda amerikanarna ett utmärkt (spion)läge?

Det är utan tvivel en förmån att ha levt barndomen i en sluten svunnen idyll. Min var det i högsta grad. Idyllisk.

Maria Simberg-Sörensen

Mörkvik och fick ro över sundet i både fint och sämre väder.

För mig är inkommande sommar den 68:e på holmen och i torpet på den steniga udden.

Bjursäng (Biursäng) rusthåll finns nämnt i kyrkoböckerna sedan tidigt 1600-tal. Gården var tidvis en förläningsgård och sedan ett rusthåll. En tid på 1700-talet fanns det två gårdar, Biursäng Södergård och Biursäng Norrgård. Till gården hörde holmar på Pemar fjärden och en av dem hette Ängsholmen (Engisholm) eftersom kor och får betade på

holmen sommartid. Det fanns flera torp som hörde under Bjursäng. Engisholm var tillräckligt stor för att härbärgera ett torp.

År 1878 kom nygifta Ulrik Ulriksson och Amanda Hildén som torparpar till Biursäng. Norrgård hade rivits och av stockarna byggdes två torp upp. Det ena blev Engisholms torpet. In flyttade även Ulriks föräldrar. Den gråa stugan på bergsudden bestod i det skedet av en enda storstuga. Senare byggdes ett rum till och sedan ännu ett där ”unga paret” sjömannen Alexander och hans brud Selma Linnalahti från Karuna flyttade in. Fem barn föddes på holmen. Det blev med åren allt svårare att klara sig på fisket och de små åkerlapparna på holmen. Traktor hade man inte råd att skaffa och att låna en var inte möjligt då man inte kunde få över en till holmen. Menföret var besvärligt och det var svårt att få mjölken över till fastlandet. 1949 beslöt sig Alexander med familj att sälja holmen och flytta till Sydmo. Den nya ägaren från Åbo högg ner skogen och sålde holmen vidare följande år till familjen Vaahtera som försökte livnära sig på fiske och småbruk. De insåg snart att livet på holmen inte bar sig och så stod holmen igen till salu 1951.

Byn Vidkulla (Wijkulla) består av många gårdar. På 1950-talet minns jag Östergård med paret Anni och Petter Hellström, Västergård med paret Margareta och Lasse Norrby, Åkers där Edit Söderblom bodde, Ars som beboddes av en för mig obekant familj. Mitt i byn fanns Tamminens butik där kommersen på sommaren var stor. Syskonparet Elsa och Viljam Hellström bodde granne med butiken och hade höns och grönsaksodling. Längs Mörkviksvägen finns Kaläng där familjen Oikia bodde. Mörkvik var våra närmaste grannar och där bodda Tyra och Kalle Hellström med sina tre ungdomar: Klas, Göran och Marianne och hunden Jeppe. Till Bjursäng hade en familj från Porkala nyligen flyttat. Familjen Odin och Berit Lindström med döttrarna Elisif, Valborg och Lisbeth och hunden Bojan.

Byns damer höll ”syjunta” och det var stort att tillsammans med mamma få gå till de olika gårdarna och uppbullade fina kalas för att umgås i syjuntans tecken.

Gunnel Jansson

"Torpets på Ängsholmen våren 2019 då häggen och syrenerna står i blom"

Om Skröbbel-Gåbbana

(Text: Gusse Laurén, bilder: Skröbbel-Gåbbanas arkiv)

Skröbbel-Gåbbana på månadsträff

Adressen är Väderkvarnsvägen 3. Där står *Kvärnstogon*, Skröbbel-Gåbbanas tillhåll.

Vem är då Skröbbel-Gåbbana – och vad har dom för sig? Vad är det som sammanfört dessa aktiva pensionärgubbar i Skröbböle och Pjukala?

– Vi Skröbbel-Gåbbbar är som personer ganska olika, men här är vi alla jämlika. Vi accepterar varandras olikheter. En del är skickliga med sina händer, snickarverktyg, såg och hammare. Andra kan vara virtuoser på dator. Några är bra på att prata och några är bra på att lyssna. Alla ryms bra i samma stuga och alla trivs med varandra. I arbets-livet har vi varit allt från donare och bönder till ingenjörer och bergsråd, men här görs ingen skillnad.

Vi tittar in en fredagsmorgon på deras månadsträff. Ett högljutt sorl möter oss redan i farstun. Gåbbana har redan samlats i förtid för att utbyta gamla minnen och dryfta livsviktiga frågor. När man försökt överrösta varandra för att göra sig hörd och klockan är slagen, slår *Yviman klåbbån* i bordet. – Det blir dödyst. Han hälsar välkommen och drar

någotning på *pargaskå* (Pargasdialekt) eller citerar Bondepraktikan.

Efter en kort information ger han ordet till någon inbjuden gäst som håller ett intressant anförande.

Det är inte bara fredagskaffe som Gåbbana sysslar med, utan massor av andra aktiviteter, talkon av olika slag såsom samarbete med Skröbböle skola, skidspår för byborna, bokutgivning, allsång på Kvarnbacken m.m.

Kvärnstogon var en fallfärdig byggnad, ursprungligen kokhus-bastu från 1800-talet, som Pargas Kalk (Bolaget) in på 1900-talet inrättade till tvättstuga för bolagsanställda Skröbbölebor. Men när byggritor och tvättbrädor inte längre var aktuella, lämnades stugan åt sitt öde och började förfalla.

Då Pargas stad i början av 2000-talet hade inlöst Skröbböle gårdstunet av Bolaget tog sig Skröbbel-Gåbbana före att totalrenovera byggnaden och göra den till sin klubbstuga. Gåbbana hade redan talkoerfarenhet från att renovera den fallfärdiga *Kvärnen*. Stadens fastighetschef välkomnade initiativet och var helt med på noterna.

Efter digert talkoarbete stod Kvärnstogon invigningsklar i maj 2011.

Hur det hela började

Vid millennieskiftet gjorde Rainer Wahtera och Frejvid Karlsson vandringar i Skräbböle och Pjukala. De märkte att det kunde finnas olika objekt att rusta upp. De kom också underfund med att det också fanns andra gubbar som gått i pension och som behövde syssla med något gemensamt, med sina talanger och sin arbetslust.

Idén tog fart, så Rainer och Frejvid tog sig friheten att sammankalla likasinnade gubbar i byasamhället. Över all förväntan mötte 18 gubbar upp i Barakken den 3 mars, 2000.

Intresset var stort och realistiska verksamhetsidéer skissades upp. Däribland att man i talkoanda kunde renovera väderkvarnen, *Kvärnen*, som höll på att förfalla. Med rivstart kom man igång.

Gåbbanas alltiallo blev deras *Yviman* och har varit det till dags dato.

Strax innan Covid_19 slog in, den 7 mars, firade Skröbbel-Gåbbana sitt 20-års jubileum till stor glädje med sina gummor och inbjudna gäster. Ett par dagar tidigare utkom boken *Skröbbel-Gåbbana 2000 – 2020*.

Spänstiga Gåbbar på veckogymnastik med Johanna

Skröbbel-Gåbbana känner stor tacksamhet till Yviman, Rainer Wahtera. Hans medfödda förmåga att engagera, nu ännu som åttioåring liksom för 20 år sedan då han med Frejvid sparkade igång Skröbbel-Gåbbana!

Det är inte bara känslan av tacksamhet, utan lika mycket känslan av samhörighet som Yviman lyckats skapa bland Gåbbana, den sociala samvaron i olika verksamhetsformer.

Yviman i samspråk med Skröbböle skolas elever som uppträdde vid allsången på Kvarnbacken

Det har blivit tradition att Skröbbel-Gåbbana bjuder till allsång vid midsommartider (I februaristormen 2020 knäcktes kvarnens axelstock och kvarnvingarna kraschade. Ska repareras.)

Vårbilder ur fotoklubbens album

Gun Nordin

Gusse Laurén

Gunnel Jansson

Annika Loman